

۰۲۱۷

رویکردهای نوین در جرم‌شناسی انتقادی و سیاست جنایی

دکتر اسماعیل رحیمی نژاد

دانشیار دانشکده حقوق و علوم اجتماعی دانشگاه تبریز

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	: رحیمی نژاد، اسماعیل
عنوان و نام پدیدآور	: رویکردهای نوین در جرم‌شناسی انتقادی و سیاست جنایی / اسماعیل رحیمی نژاد.
مشخصات نشر	: تهران: مجد، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۰۱۴-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: جرم‌شناسی انتقادی
موضوع	: Critical criminology
موضوع	: جرم‌شناسی
موضوع	: Criminology
رده بندی کدک	: HV ۶۰۱۹/۳۹ ۱۳۹۷
رده بندی دی‌سی	: ۳۶۴
شماره ثبت‌شناسی ملی	: ۵۵۶۲۱۱۷

هرگونه تکثیر کامل یا بخشی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. مرکز نشر کتاب، راه دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرماید.

رویکردهای نوین در جرم‌شناسی انتقادی و سیاست جنایی

دکتر اسماعیل رحیمی نژاد

انتشارات مجد

تعداد: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۸

حق چاپ محفوظ و منحصر به مجد است.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۰۱۴-۰

ISBN: 978-622-225-014-0

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارم، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۸۶

فروشگاه مرکزی: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارم، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.com

E-mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
	فصل اول: مکتب جرم‌شناسی مارکسیستی و تأثیر آن بر جرم‌شناسی و
۱۳	سیاست جنایی
۱۳	۱-۱- معرفی مکتب جرم‌شناسی مارکسیستی و بنیانگذاران آن
۱۴	۱-۲- اصول مکتب جرم‌شناسی مارکسیستی
۱۶	۱-۳- ارزیابی مکتب جرم‌شناسی مارکسیستی
۱۷	۱-۴- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی مارکسیستی بر جرم‌شناسی و سیاست جنایی
۱۷	۱-۵- جمع‌بندی
۱۹	فصل دوم: جرم‌شناسی واکنش اجتماعی و تأثیر آن بر سیاست جنایی
۱۹	۲-۱- رویکرد جرم‌شناسی واکنش اجتماعی به بزهکاری
۲۰	۲-۲- انواع جرم‌شناسی واکنش اجتماعی
۲۰	۲-۲-۱- جرم‌شناسی تعامل‌گرا (برچسب‌زنی)
۲۱	۲-۲-۲- جرم‌شناسی رادیکال
۲۲	۲-۲-۳- جرم‌شناسی سازمان‌گرا
۲۲	۲-۲-۴- جرم‌شناسی بزه دیده‌شناسی
۲۳	۲-۳- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی واکنش اجتماعی بر سیاست جنایی
۲۳	۲-۳-۱- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی تعامل‌گرا بر سیاست جنایی
۲۴	۲-۳-۲- بررسی میزان بازتاب آموزه‌های بزه‌دیده‌شناسی علمی در سیاست جنایی
۲۷	۲-۳-۳- بازتاب آموزه‌های بزه دیده‌شناسی علمی در حقوق کیفری
	۲-۳-۳-۱- تعدیل یا حذف مسئولیت کیفری مرتکب بزه برای تقصیر
۲۷	بزه دیده
۲۷	۲-۳-۳-۲- رفتار و گفتار تحریک‌آمیز بزه دیده
۲۹	۲-۳-۳-۳- دفاع مشروع
۳۰	۲-۳-۳-۴- رضایت بزه‌دیده
۳۱	۲-۳-۳-۵- اقدام بزه دیده علیه خود
۳۳	۲-۳-۳-۶- تصادم با افراد یا وسایل نقلیه
۳۴	۲-۳-۳-۷- حمایت کیفری تشدید و افتراقی از بزه دیدگان آسیب‌پذیر
۳۵	۲-۳-۳-۸- حمایت کیفری تشدید و افتراقی از بزه دیدگان آسیب‌پذیر
۳۶	۲-۳-۳-۹- حمایت کیفری افتراقی از بزه‌دیدگان جرایم
۳۶	۲-۳-۳-۱۰- ممنوعیت برقراری ارتباط میان بزه‌کار و بزه دیده

- ۳۷-۲-۳-۲- تأثیر آموزه‌های بزه‌دیده‌شناسی علمی بر حقوق پیشگیری ۳۷
- ۳۷-۲-۳-۱- تأثیر آموزه‌های بزه‌دیده‌شناسی علمی بر حقوق ماهوی ۳۷
- ۳۷-۲-۳-۱-۱- پیشگیری از جرم ۳۷
- ۳۷-۲-۳-۱-۲- پیشگیری ماهوی از جرم در قوانین و مقررات مربوط ۳۷
- ۳۷-۲-۳-۲-۱- به‌موادمخدر ۳۷
- ۳۷-۲-۳-۲-۲- پیشگیری ماهوی از جرم در قانون نیروی انتظامی ۳۷
- ۳۸-۲-۳-۱- جمهوری اسلامی ایران ۳۸
- ۳۸-۲-۳-۱-۲- پیشگیری ماهوی از جرم در قوانین و مقررات مربوط ۳۸
- ۳۸-۲-۳-۲- به‌بهزیستی ۳۸
- ۳۸-۲-۳-۲-۱- پیشگیری ماهوی از جرم در قانون ارتقاء سلامت نظام ۳۸
- ۳۹-۲-۳-۱- اداری و مقابله با فساد ۳۹
- ۳۹-۲-۳-۱-۲- پیشگیری ماهوی از جرم در قانون مبارزه با قاچاق ۳۹
- ۴۰-۲-۳-۱-۳- کد و ارتقاء ۴۰
- ۴۰-۲-۳-۲- تأثیر آموزه‌های بزه‌دیده‌شناسی علمی بر حقوق شکلی ۴۰
- ۴۰-۲-۳-۳- پیشگیری از جرم ۴۰
- ۴۲-۴-۲- منابع ۴۲
- ۴۵- فصل سوم: جرم‌شناسی فمینیسم و تأثیر آن بر سیاست جنایی ۴۵
- ۴۵-۱-۳- تعریف فمینیسم و جرم‌شناسی فمینیستی ۴۵
- ۴۷-۲-۳- انواع جرم‌شناسی انتقادی فمینیستی ۴۷
- ۴۷-۱-۲-۳- جرم‌شناسی فمینیستی لیبرال ۴۷
- ۴۷-۲-۲-۳- فمینیسم رادیکال ۴۷
- ۴۸-۳-۲-۲- فمینیسم مارکسیستی ۴۸
- ۴۹-۴-۲-۳- فمینیسم سوسیالیستی ۴۹
- ۴۹-۵-۲-۳- فمینیسم فرهنگی ۴۹
- ۵۰-۶-۲-۳- نظریه‌های فمینیستی جدید ۵۰
- ۵۱-۳-۳- رویکرد جرم‌شناسی فمینیستی نسبت به بزهکاری و بزه‌دیدگی زنان ۵۱
- ۵۲-۴-۳- تأثیر جرم‌شناسی فمینیستی بر سیاست جنایی ۵۲
- ۵۲-۱-۴-۳- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی فمینیستی بر سیاست جنایی سازمان ملل ۵۲
- ۵۳-۲-۴-۳- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی فمینیستی بر سیاست جنایی کشورها ۵۳
- ۵۳-۱-۲-۴-۳- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی فمینیستی بر حقوق کیفری و سیاست جنایی انگلستان و آمریکا ۵۳

۳-۲-۲-۲- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی فمینیستی بر حقوق کیفری و سیاست	۵۵
۳-۲-۳- جنایی فرانسه	۵۶
۳-۲-۳- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی فمینیستی بر حقوق کیفری و سیاست	۵۷
۳-۲-۳- جنایی ایران	۵۷
۳-۵- منابع	۵۹
فصل چهارم: جرم‌شناسی صلح‌جو و تأثیر آن بر سیاست جنایی	۵۹
۴-۱- مفهوم جرم‌شناسی صلح‌جو و بنیانگذاران اولیه آن	۶۱
۴-۲- مبانی و اصول جرم‌شناسی صلح‌جو	۶۳
۴-۳- راه‌دهای جرم‌شناسی صلح‌جو و بازتاب آن در سیاست جنایی	۶۴
۴-۴- منابع	۶۵
فصل پنجم: عدالت ترمیمی و جایگاه آن در سیاست جنایی	۶۵
۵-۱- مفهوم عدالت ترمیمی و سابقه تاریخی آن	۶۹
۵-۲- علل گرایش نظام‌های مختلف عدالت کیفری به عدالت ترمیمی	۶۹
۵-۳- اصول عدالت ترمیمی	۷۱
۵-۴- اهداف عدالت ترمیمی	۷۳
۵-۵- مبانی جرم‌شناختی عدالت ترمیمی	۸۵
۵-۶- مدل‌های عدالت ترمیمی	۸۵
۵-۶-۱- مدل الغاگرایی یا ناب‌خواه	۸۸
۵-۶-۲- مدل اصلاح‌طلب یا بیشینه‌خواه	۹۱
۵-۶-۳- مدل جدایی‌طلب یا استقلال‌گرا	۹۳
۵-۷- میزان انطباق نظام‌های مختلف حقوقی با مدل‌های عدالت ترمیمی	۹۳
۵-۷-۱- میزان انطباق نظام‌های اقتدارگرا و اقتدارگرای سراسری با عدالت ترمیمی	۹۳
۵-۷-۲- میزان انطباق نظام‌های دولتی-جامعه‌لیبرال سیاست‌جدایی با عدالت ترمیمی	۹۴
۵-۷-۳- میزان انطباق نظام‌های جامعوی سیاست جنایی با مدل‌های عدالت ترمیمی	۹۶
۵-۸- برنامه‌های عدالت ترمیمی	۹۸
۵-۸-۱- میانجی‌گری کیفری	۹۹
۵-۸-۲- نشست‌ها یا کنفرانس‌های خانوادگی	۱۰۰
۵-۸-۳- حلقه‌ها یا محافل	۱۰۲
۵-۹- اصول کلی حاکم بر اجرای برنامه‌های عدالت ترمیمی	

- ۱۰-۵- ایرادهای عدالت ترمیمی ۱۰۲
- ۱۱-۵- منابع ۱۰۳
- فصل ششم: جرم‌شناسی سبز و تأثیر آن بر سیاست جنایی** ۱۰۷
- ۱-۶- تعریف جرم‌شناسی سبز و عوامل تأثیرگذار در شکل‌گیری آن ۱۰۷
- ۲-۶- موضوع جرم‌شناسی سبز ۱۰۸
- ۳-۶- روش مطالعاتی جرم‌شناسی سبز ۱۱۱
- ۴-۶- بازتاب آموزه‌های جرم‌شناسی سبز بر سیاست جنایی ۱۱۱
- ۱-۴-۶- میزان بازتاب آموزه‌های جرم‌شناسی سبز بر سیاست جنایی سازمان ملل ۱۱۲
- ۲-۴-۶- میزان بازتاب آموزه‌های جرم‌شناسی سبز بر سیاست جنایی ایران ۱۱۲
- ۵-۶- منابع ۱۱۴
- فصل هفتم: جرم‌شناسی فرهنگی و تأثیر آن بر سیاست جنایی** ۱۱۵
- ۱-۷- تعریف جرم‌شناسی فرهنگی و ریشه‌های آن ۱۱۵
- ۲-۷- موضوع جرم‌شناسی فرهنگی ۱۱۶
- ۳-۷- روش مطالعه جرم‌شناسی فرهنگی ۱۲۱
- ۴-۷- فواید مطالعه جرم‌شناسی فرهنگی ۱۲۲
- ۵-۷- عوامل پیدایش جرم‌شناسی فرهنگی ۱۲۲
- ۶-۷- تأثیر آموزه‌های جرم‌شناسی فرهنگی بر سیاست جنایی ۱۲۳
- ۷-۷- منابع ۱۲۴
- فصل هشتم: رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی نسبت به جرایم زیست محیطی** ۱۲۷
- ۱-۸- علت شناسی جرایم زیست محیطی از منظر جرم‌شناسی فرهنگی ۱۳۰
- ۱-۱-۸- رابطه‌ی جرایم زیست محیطی با فرهنگ مجرمانه و زمانی ۱۳۰
- ۲-۱-۸- رابطه فرهنگ مصرف‌گرایی مدرن با جرایم زیست محیطی ۱۳۲
- ۳-۱-۸- رابطه‌ی بازنمایی‌های رسانه‌ای با جرایم زیست محیطی ۱۳۵
- ۲-۸- پیشگیری از جرایم زیست محیطی از منظر جرم‌شناسی فرهنگی ۱۳۷
- ۱-۲-۸- پیشگیری از جرایم زیست محیطی از طریق اصلاح ساختارهای سیاسی و اقتصادی جامعه ۱۳۷
- ۲-۲-۸- تغییر فرهنگ رسانه‌ای جرم با استفاده از نظریه‌های جرم‌شناسی خبرساز ۱۴۰
- ۳-۲-۸- تقویت سواد رسانه‌ای شهروندان ۱۴۲
- ۴-۲-۸- توسعه و تقویت نقش گروه‌ها، جمعیت‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد زیست محیطی ۱۴۳

۱۴۵.....	۳-۸- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۴۶.....	۴-۸- منابع
۱۴۹.....	فصل نهم: جرم‌شناسی محکومان و تأثیر آن بر سیاست جنایی
۱۴۹.....	۱-۹- تعریف جرم‌شناسی محکومان و بنیانگذاران آن
۱۵۱.....	۲-۹- عوامل مؤثر در شکل‌گیری جرم‌شناسی محکومان
۱۵۱.....	۱-۲-۹- فراموشی تاریخی محکومان و قربانیان نظام عدالت کیفری
۱۵۱.....	۲-۲-۹- شکست زندان‌ها و نهادهای عدالت کیفری در اصلاح و بازپروری
۱۵۲.....	بزهکاران
۱۵۳.....	۲-۲-۹- توسعه و گسترش مطالعات قوم‌نگارانه در جرم‌شناسی
۱۵۳.....	۳-۹- موضوع مورد مطالعه جرم‌شناسی محکومان
۱۵۵.....	۴-۹- روش‌های مطالعه جرم‌شناسی محکومان
۱۵۶.....	۵-۹- تأثیر یافته‌ها و مطالعات جرم‌شناسان محکومان بر سیاست جنایی
۱۵۸.....	۶-۹- منابع
	فصل دهم: جرم‌شناسی پست‌مدرن و رویکرد آن به حقوق کیفری و
۱۶۱.....	جرم‌شناسی کلاسیک
۱۶۵.....	۱-۱۰- بازخوانی مفهوم جرم و انزاع از دیدگاه جرم‌شناسان پست‌مدرن
۱۶۵.....	۱-۱۰-۱- جرم برساخته قدرت، ذهن و گفتمان
۱۷۲.....	۲-۱۰-۱- طبقه‌بندی جرایم از دیدگاه جرم‌شناسان پست‌مدرن
۱۷۴.....	۳-۱۰-۱- ارزیابی انتقادی قرائت پست‌مدرنیستی از جرم
۱۷۶.....	۲-۱۰- تحلیل کیفر از دیدگاه جرم‌شناسی پست‌مدرن
۱۸۰.....	۳-۱۰- مسئولیت کیفری از دیدگاه جرم‌شناسی پست‌مدرن
۱۸۲.....	۴-۱۰- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۸۴.....	۵-۱۰- منابع
۱۸۹.....	فصل یازدهم: آسیب اجتماعی‌شناسی و تأثیر آن بر سیاست جنایی
۱۸۹.....	۱-۱۱- مفهوم و مبانی آسیب اجتماعی‌شناسی
۱۹۰.....	۲-۱۱- موضوع و روش مطالعاتی آسیب اجتماعی‌شناسی
۱۹۲.....	۳-۱۱- انتقادهای آسیب اجتماعی‌شناسی به حقوق کیفری و جرم‌شناسی
۱۹۳.....	۴-۱۱- تأثیر یافته‌ها و مطالعات آسیب اجتماعی‌شناسی بر سیاست جنایی
۱۹۶.....	۵-۱۱- منابع

مقدمه

جرم‌شناسی انتقادی یک رویکرد و روش مطالعاتی جدید در جرم‌شناسی است که با هدف به چالش کشاندن جهت‌گیری‌ها، علت‌شناسی‌ها و روش‌های مطالعاتی جرم‌شناسی سنتی و اصلی یا جرم‌شناسی اثبات‌گرا و تحقیقی از آغاز دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی شکل گرفته و به تدریج توجه به پیدا کرده است. این رویکرد نوین مطالعاتی در جرم‌شناسی با استفاده از روش‌های مطالعاتی سایر علوم بویژه روش مبتنی بر مطالعات کیفی و قوم‌نگارانه و اتخاذ رویکردی کلان در مطالعه پدیده مجرمانه ریشه و منشأ اصلی بزهکاری و سایر آسیب‌های اجتماعی را در خود نظام عدالت کیفری و ساختارهای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مبرا و غیرعادلانه جامعه جستجو می‌کند. جرم‌شناسان انتقادی معتقدند که توزیع نابرابر قدرت و ثروت در جامعه از یک طرف و سوءاستفاده از این قدرت خواه در سطح ملی و خواه فاعل آن طرف دیگر، ریشه و منشأ اصلی انواع مختلف بزهکاری‌ها محسوب می‌شود.

این جرم‌شناسی‌ها گاه با الهام از تفکرات انتقادی مکتب مارکسیسم به ساختار اقتصادی نظام‌های سرمایه‌داری و گاه با تکیه بر مکتب رنسانس‌های بنیادین نظام بین‌الملل حقوق بشر علیه بی‌عدالتی‌های اجتماعی حرام‌های سرمایه‌داری غربی و جهت‌گیری‌های نظام عدالت کیفری آنها موضع گرفته (نجفی، ۱۳۹۳: ۱۸) و به بیان دیدگاه‌های انتقادی خود پرداختند.

رویکردهای انتقادی در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی در قالب جرم‌شناسی‌های واکنش اجتماعی (جرم‌شناسی تعامل‌گرا، جرم‌شناسی سازمانی، جرم‌شناسی رادیکال و جرم‌شناسی بزه دیده‌شناختی) ظاهر شدند و از آغاز دهه ۸۰ میلادی به این طرف در قالب جرم‌شناسی‌های انتقادی معاصر (جرم‌شناسی فمینیستی، جرم‌شناسی صلح‌جو، جرم‌شناسی سبز، جرم‌شناسی فرهنگی، جرم‌شناسی محکومان، جرم‌شناسی پست مدرن و آسیب اجتماعی شناسی) مطرح گردیدند.

این جرم‌شناسی‌ها علی‌رغم ایرادهایی که دارند، منشأ تحولات عمده‌ای در حقوق کیفری و سیاست جنایی بوده‌اند؛ قضازدایی، جرم‌زدایی، کیفرزدایی، جرم‌انگاری جرایم یقه

سفیدی و جرایم سازمان یافته در نظام‌های مختلف حقوقی، جرم‌انگاری سوءاستفاده از قدرت و حمایت از بزه‌دیدگان چنین جرایمی در نظام‌های مختلف حقوقی، جرم‌انگاری رفتارهای مجرمانه ناشی از نفرت، جرم‌انگاری جرایم و جنایات بین‌المللی، ممنوعیت تبعیض‌های نژادی، قومی، جنسیتی، مذهبی، حمایت کیفری از محیط زیست، توافقی و ترمیمی شدن حقوق کیفری از جمله این تحولات است.

با عنایت به جایگاه و اهمیت این رویکردهای نوین در جرم‌شناسی انتقادی و سیاست جنایی، در این پژوهش نخست به معرفی و تبیین هر یک از این رویکردها می‌پردازیم و سپس به ارزیابی علمی یافته‌ها و مطالعات این جرم‌شناسی‌ها و میزان تأثیرگذاری آموزه‌های آنها بر سیاست جنایی می‌پردازیم.

در این راستا در فصل اول این پژوهش، مکتب جرم‌شناسی مارکسیستی و تأثیر آموزه‌های آن بر جرم‌شناسی و سیاست جنایی را مورد مطالعه قرار می‌دهیم. در فصل دوم، جرم‌شناسی‌های واکنش اجتماعی و تأثیر آموزه‌های آنها بر سیاست جنایی را بحث می‌کنیم. در فصل سوم، جرم‌شناسی فمینیستی و تأثیر آموزه‌های آن بر سیاست جنایی را بررسی می‌کنیم. فصل چهارم و پنجم این پژوهش به ترتیب به بررسی جرم‌شناسی صلح‌جو و تأثیر آموزه‌های آن بر سیاست جنایی و عدالت ترمیمی اختصاص پیدا کرده است. در فصل ششم جرم‌شناسی سبز و تأثیر آموزه‌های آن بر سیاست جنایی مورد مطالعه قرار گرفته است. جرم‌شناسی فرهنگی و تأثیر آموزه‌های آن بر سیاست جنایی موضوع فصل هفتم این پژوهش را تشکیل می‌دهد. در ادامه بحث از جرم‌شناسی فرهنگی، رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی به جرایم زیست محیطی را در فصل هشتم مورد مطالعه قرار داده‌ایم. در فصل نهم جرم‌شناسی محکومان و میزان بازتاب آموزه‌های آن بر سیاست جنایی را بحث کرده‌ایم. در فصل دهم، حقوق کیفری و جرم‌شناسی کیفری و اصیل را از منظر جرم‌شناسی پست مدرن بررسی کرده‌ایم. در فصل یازدهم که فصل پایانی این پژوهش می‌باشد، آسیب اجتماعی شناسی و تأثیر یافته‌ها و مطالعات آن بر سیاست جنایی را مورد مطالعه قرار داده‌ایم.

در پایان لازم می‌دانم از زحمات جناب آقای دکتر عباس حسینی نیک، مدیر محترم انتشارات مجد و سایر همکاران گرامی که با تلاش وافر آنها این نوشته به زیور طبع آراسته شد، تشکر نمایم.

از استاد عزیز و ارجمند جناب آقای دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی هم، که اولین معلم و بنیانگذار جرم‌شناسی نوین و سیاست جنایی در ایران هستند، بسیار سپاسگزارم و این کتاب را به ایشان تقدیم می‌نمایم.